

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

Організація позакласної та позашкільної роботи з іноземних мов

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ___ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:

студ. групи ПР-64

Купавка Ілона Олександрівна

Науковий керівник:

старший викладач

Єрмоленко Світлана

Василівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	5
1.1 Позакласна робота з іноземної мови як педагогічне явище	5
1.2 Принципи організації позакласної роботи з іноземних мов	7
1.3 Цілі і завдання позакласної роботи з іноземної мови	9
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	13
2.1 Форми позакласної роботи з іноземної мови.....	13
2.2 Предметні гуртки як групова форма позакласної роботи з іноземної мови.....	15
2.3 Учнівські конференції як форма позакласної роботи з іноземної мови.	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ	26

ВСТУП

Бакалаврська робота присвячена вивченню організації позакласної та позашкільної роботи з іноземних мов.

Зауважимо, що позакласна робота відіграє важливу роль у навчанні учнів, розширенні та поглибленні їхніх знань та розвитку творчих навичок, крім того позакласна робота сприяє формуванню комунікативної компетентності.

Позакласна робота є невід'ємною частиною навчальної роботи школи та однією з форм дозвілля учнів, а також поєднанням різних видів діяльності, які мають широкий потенціал для позитивного впливу на учнів та формування у них комунікативних навичок, умінь. Це система занять, заходів та організованого навчання учнів, які проводяться у школі та поза нею під керівництвом викладачів, громадськості та учнівського самоврядування. Домінуючу роль в організації позакласних заходів відіграє вчитель, який насамперед, організовує навчальні заходи та співпрацює з іншими вчителями та учнями.

Актуальність теми дослідження обумовлена великим загальноосвітнім, виховним та розвивальним значенням позакласної роботи з іноземних мов. Ця робота не тільки поглиблює та розширює знання іноземної мови, але й сприяє розширенню культурного кругозору, ерудиції учнів, розвитку їх творчої активності, духовно-моральної сфери, естетичних смаків і, як результат, підвищує мотивацію до навчання мови та культури іншої країни і через призму цих знань вони активніше досліджують та порівнюють культуру своєї країни з країною мови, яка вивчається.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою організації позакласної та позашкільної роботи з іноземних мов займалися, як вітчизняні так і зарубіжні вчені, такі як: Белова Л.О., Близнюк О.І., Волкова Н.П., Дурманенко О.Л., Іванова І.В., Стах С. А., Davalos D., Jordan, W., Nettles, S.

Метою даної бакалаврської роботи є систематизація та аналіз теоретичного і практичного досвіду використання позакласної роботи з іноземних мов у школі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Описати позакласну роботу з іноземної мови як педагогічне явище.
2. Розглянути принципи організації позакласної роботи з іноземних мов.
3. Описати цілі і завдання позакласної роботи з іноземної мови.
4. Охарактеризувати форми позакласної роботи з іноземної мови.
5. Проаналізувати предметні гуртки як групову форму позакласної роботи з іноземної мови.
6. Проаналізувати учнівські конференції як форму позакласної роботи з іноземної мови.

Об'єктом дослідження є позакласна робота, в той час як **предметом роботи** є організація позакласної роботи з іноземної мови у школі.

Для досягнення мети роботи та виконання поставлених завдань було використано низку **методів дослідження**, а саме: порівняльний аналіз; прийоми спостереження, систематизації та інтерпретації досліджуваного матеріалу.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних передумов дослідження організації позакласної роботи з іноземної мови.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в навчальному процесі педагогічного ВНЗ, а саме: в лекціях, семінарах, методикі викладання іноземних мов, в процесі написання курсових і дипломних робіт, в ході педагогічної практики студентів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1 Позакласна робота з іноземної мови як педагогічне явище

Позакласні заходи відіграють вагому роль під час навчального процесу. Сам термін «позакласна діяльність» з'явився лише наприкінці 19 століття. З часом позакласні заняття ставали різноманітнішими, заходи цікавішими та спрямованими на різнобічний розвиток дитини. Це стало невід'ємною частиною виховання особистості, заснованої на принципах добровільності, активності та самостійності.

Основна мета позакласних занять – ввести зміни до навчального плану, щоб учні мали можливість неофіційно, поза аудиторією, користуватися та ділитися вміннями, які вони отримали під час уроку, у процесі спілкування з іншими учасниками навчально-виховного процесу [9, с. 2]. Відомо, що позакласні заходи впливають на професійну діяльність, оскільки в процесі заходів з надзвичайних ситуацій учні можуть реалізувати набуті знання та вміння. Тому завдання педагогів – побудувати навчальний процес, зокрема, діяльність, яка виходить за межі аудиторій, як її складову, щоб учні зацікавилися цим.

Такі заняття існують, щоб доповнити навчальну програму та покращити навчальний досвід. Участь у позакласних заходах є добровільною. Незалежно від успіху учня, він може вирішити брати участь в них чи ні. Не пристовані, боязкі учні пасивно беруть участь в підготовці до заходів або виступають в ролі глядачів. Практично будь-який вид діяльності на занятті або поза ним має позитивний вплив на навчання і розвиток [21, с. 321].

Позакласна робота – важлива форма організації навчально-виховного процесу. Позакласна робота з іноземних мов за своїм змістом та метою допомагає вирішувати різні проблеми. Її слід проводити в різних формах з

урахуванням віку учнів. Зміст позакласних заходів повинен розвивати інтерес до оволодіння іноземною мовою, формувати позитивні мотиви до навчально-пізнавальної діяльності учнів, стимулювати самостійну роботу, знайомити їх із соціально-економічним та культурним життям народів світу, і мати виховний вплив на учнів [2, с. 34]. Інтерес до теми веде до успіху, але досягнутий успіх часто перетворює простий інтерес до улюбленої роботи всього життя. Мотивація – один з найважливіших елементів для вдосконалення профільно-орієнтованого викладання англійської мови.

Позакласні заняття допоможуть учням побачити справжні можливості мови, яку вони вивчають, і переконують їх у тому, що вони її вивчають «для життя, а не для школи».

Хоча цілі та завдання навчальних та позакласних заходів абсолютно однакові, істотні відмінності спостерігаються у змісті, організації та формах останніх.

Представимо основні відмінності між позакласними заходами та заняттями з іноземної мови [17, с. 53]:

1. Добровільний характер участі учнів у позакласних заходах, на відміну від обов'язкових занять. Учні вирішують для себе питання участі у певних видах позакласних занять, насамперед відповідно до їх інтересів, бажань дізнатися щось нове, вивчити мову додатково з конкретними цілями.

Цей керівний принцип організації позакласних заходів зобов'язує вчителя своєчасно виявляти інтерес учнів до позакласних занять та мови, залучати їх до цікавих для них заходів та тим самим викликати інтерес до них. Цей принцип визначає зміст та форму позакласної роботи – він повинен постійно підтримувати, поглиблювати та розвивати інтерес до англійської мови.

2. Позакласний характер занять, що виражається у відсутності суворої регламентації занять, щодо часу, місця, форми їх проведення, суворого обліку знань, умінь та навичок, оцінок у балах. Перевірка результатів позакласних заходів проводиться у формі звітних вечорів, концертів, стінових газет.

3. Самостійність та ініціативність учнів у виконанні позакласних завдань, які проявляються у більшій винахідливості, творчості.

У методичній літературі та на практиці традиційно виділяють три форми позакласної роботи:

— Індивідуальна позакласна робота проводиться з окремими учнями, які готують повідомлення чи доповідь про країну, мову якої вивчають, про знаменні дати та події, видатних людей, вивчають вірші, пісні, уривки літературних творів іноземною мовою, готують наочні посібники, складають настінні газети, альбоми, стенди тощо.

— Групова форма позакласних заходів має чітку організаційну структуру та відносно постійний склад учасників, об'єднаних спільними інтересами.

— Масові форми позакласної діяльності не мають чіткої організаційної структури. Сюди входять такі заходи, як аматорські вечори, фестивалі, конкурси, карнавали, тематичні вечори тощо [10, с. 62].

Тож, позакласна робота з іноземної мови має велике загальноосвітнє, виховне та розвивальне значення. Проведення позакласних заходів в оригінальній, інформативно-розважальній формі не тільки сприяє розвитку основних видів мовленнєвої діяльності, пам'яті, асоціативного мислення, але й формує навички спілкування в колективі та творчій ініціативі. Творчий характер завдань сприяє кращому запам'ятовуванню та засвоєнню різних граматичних явищ, розширенню лексичного запасу, розвитку монологічного та діалогічного мовлення. Крім того, за участю в театральних постановках в учнів формується стійкий інтерес як до самого предмету, так і до культурних традицій та звичаїв країни мови, яка вивчається.

1.2 Принципи організації позакласної роботи з іноземних мов

При організації та проведенні позакласного заходу вчитель зобов'язаний ретельно та вміло спостерігати та вивчати інтереси учнів, враховуючи їх вікові та психологічні особливості. Вибір теми позакласного заходу для певного рівня освіти визначається, з одного боку, обсягом мовного матеріалу, з іншого боку, рівнем загальноосвітньої підготовки учнів, можливістю здійснення міжпредметних комунікацій. Необхідно максимально використовувати знання та вміння учнів, здобуті в процесі навчання та участі в позакласних заходах, мінімізувати їх завантаження шляхом вивчення нового матеріалу, особливо того, що містить незнайомі лексичні одиниці та граматичні явища [16, с. 85].

Позакласне заняття найбільш сприятливо впливає на розвиток учнів, їх пізнавальних та мовних здібностей. Можливості впливу позакласної роботи з іноземної мови на розвиток особистості учня справді унікальні, вони розвивають інтелектуальні, мовленнєві та емоційні здібності, а також особистісні якості, загальнолюдські ціннісні орієнтації, інтереси, волю тощо. Ознайомлення учня з культурою іншомовної країни дозволяє йому реалізувати себе як особистість, що належить до певної соціокультурної спільноти людей, з одного боку, а з іншого – виховує повагу та толерантність до іншого способу життя. Правильно організовані позакласні заходи досить емоційні, сприяють можливості зняття сором'язливості в учнів та допомагають їм вільно спілкуватися з однолітками та викладачем.

У позакласних заходах розвивається емоційна сфера учня, пов'язана з гуманістичними прагненнями: допомога слабким, врятування тих, хто потрапив у біду і т. д. Ефективність навчання на позакласному занятті сприяє максимізації здібностей учнів, їхніх схильностей, психологічної сумісності по вибору партнерів для спілкування [8, с. 34]. Необхідно використовувати різноманітні методи та прийоми, щоб загалом активізувати діяльність учня, щоб заняття стало емоційним, цікавим, пізнавальним.

Система позакласних заходів регулюється певними принципами.

Принципи позакласної діяльності є вихідними пунктами, що визначають основні вимоги до її змісту, методів та форм організації. Вони відповідають

цілям і завданням позакласної роботи з англійської мови та визначають суть педагогічної діяльності вчителя як організатора позакласної роботи. Це так звані спеціальні принципи:

- Принцип науки та зв'язок теорії з практикою.
- Принцип добровільності та масовості у позакласних заходах.
- Принцип захоплення позакласними заходами.
- Принцип зв'язку позакласних занять із заняттями іноземної мови.
- Принцип єдності навчання, виховання та розвитку.
- Принцип розвитку ініціативи учнів.
- Принцип послідовності у позакласних заходах.
- Принцип новизни у проведенні позакласної діяльності (новизна змісту матеріалу, новизна форм роботи, новизна видів роботи, новизна методів роботи і т.д.) [15, с. 56].

Слід зазначити, що вищезазначені принципи організації позакласних заходів доповнюють один одного, становлять нерозривну єдність. Таким чином, реалізація сучасної навчальної програми з англійської мови залежить від продуманої організації позакласної роботи вчителя іноземної мови.

1.3 Цілі і завдання позакласної роботи з іноземної мови

Позакласні заняття – це ефективний інструмент навчання, який активізує розумову діяльність учнів, робить навчальний процес привабливим та цікавим [26]. Це потужний стимул до оволодіння мовою. Організуючи та проводячи позакласну діяльність, необхідно постійно брати до уваги індивідуальні особливості учня, його темперамент, а також вікові особливості. Форми позакласних занять можуть бути різними: конкурси, змагання, вечори, свята.

Метою навчання учнів є забезпечення соціальної компетентності та соціальної активності на основі таких орієнтирів: культура, здоров'я, сім'я, батьківщина. Мета навчання – самоідентифікація людини в різних сферах діяльності [4, с. 448]. Потрібно організовувати позакласні заняття відповідно

до основної мети виховання: формування в процесі навчання вільної, гуманної особистості, яка володіє універсальними знаннями, здібностями, навичками, досвідом самостійної діяльності та особистої відповідальності, володіє ключовими компетентностями, розвинена інтелектуально, духовно, морально, творчо, соціально, веде здоровий спосіб життя [12, с. 299].

Позакласна робота з будь-якого предмету переслідує дві основні цілі: по-перше, учню корисно проводити час, розвиваючи свою особистість, по-друге, стимулювання інтересу та підтримка високої мотивації до вивчення предмета. Для досягнення практичної мети необхідно активізувати знання, вміння та навички, здобуті учнями в процесі позакласної роботи. Для освітніх цілей необхідно розширити кругозір учнів, надаючи їм інформацію регіонального географічного характеру. Реалізація навчальної мети при підготовці та проведенні позакласних заходів полягає у створенні можливостей для прояву творчих здібностей, а також у формуванні морально-ціннісних установок особистості [6, с. 12].

Ці цілі визначають завдання позакласних занять з іноземної мови:

- стимулювання інтересу до предмета, підвищення мотивації до вивчення іноземної мови. Позакласна робота повинна базуватися на програмному матеріалі, отриманому на занятті, щоб потім дати можливість учням застосовувати свої знання та вміння;
- активізація вивченої лексики та граматики іноземною мовою під час змагань, лексичних та граматичних ігор, загадок;
- додаткова практика для розвитку навичок аудіювання іноземною мовою під час прослуховування повідомлень, аматорських виступів;
- отримання задоволення від виконаної роботи, її результатів;
- розвивати художні та естетичні навички [17, с. 739].

Правильно організована позакласна робота має великий потенціал, насамперед, фактор новизни як основи інтересу. І роль інтересу до викладання іноземних мов є одним із провідних.

Інтерес, з одного боку, є засобом та гарантією ефективності позакласних заходів; з іншого боку, ефективна позакласна робота сама стимулює інтерес, і він стає стійким. Крім того, позакласна робота поглиблює та розширює знання, здобуті на заняттях, і дає можливість учням проявити свої здібності.

Зауважимо, що в учнів розширюється лексичний запас слів та граматичних правил, а також вони отримують нові знання, які надають можливість реалізувати свій потенціал. Основні методи навчання – творчі, пошукові. Реалізація методів досягається шляхом використання таких форм навчання, як: інформаційні уроки, бесіди, комбіновані уроки, конкурси, сценічні вистави, дослідницькі роботи, презентації, тематичні вечори [1, с. 3].

Зауважимо, що у методиці викладання іноземних мов пропонується вести позакласну роботу з англійської мови за трьома напрямками: лінгвокраїнознавчий, науково-дослідницький, літературний [25, с. 54].

Науково-дослідницький напрям.

Учні готують власні дослідницькі проекти для виступу. Теми можуть бути різноманітними: “*How can we say our environment?*”, “*What should I do to succeed in life*”, “*The book that impressed me*”. Учні вивчають літературу з даних питань, проводять опитування серед різних вікових груп, порівнюють, роблять висновки. Разом з лінгвістичними навичками, у науково-дослідницькій діяльності, формуються комунікативні здібності, толерантність, відповідальність, критичне мислення, навички оцінювальної діяльності, управлінські вміння.

Лінгвокраїнознавчий напрям.

Метою цього напрямку є розвиток загальної культурної, інтелектуальної компетентності учнів, залучення їх до обговорення нагальних проблем людського життя в минулому та сучасному світі. Позакласна робота в цій галузі представлена у таких формах: тематичні свята, конкурси кросвордів, країнознавчі вікторини.

Літературний напрям.

Проводяться змагання для читачів, а також конкурси на кращий переклад віршів англійськими авторами. Призначення цього напрямку вивчення літературних творів, які сприяють розвитку творчості, соціокультурної, а також мовленнєвої компетенції. Цей напрям також передбачає проведення конкурсів пісень, нарисів, а також інсценування казок, театралізовані вистави, творчі роботи учнів до свят: листівки, плакати, презентації, проекти.

Позакласна робота з іноземних мов завжди була невід'ємною частиною навчальних засобів формування особистості. Вона має бути повноцінною складовою навчального процесу. Позакласна робота з предмету створює сприятливі умови для розвитку соціокультурної та мовленнєвої компетентності. Відповідно до сучасних вимог методики, позакласна робота повинна бути максимально орієнтована на предмет та проводитися з урахуванням трьох основних цілей: практичної, навчальної та виховної.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1 Форми позакласної роботи з іноземної мови

У позакласній роботі з іноземної мови виділяють такі форми роботи: індивідуальна, групова, масова [5, с. 165]. Ці форми визначаються на основі кількісного охоплення учнів, регулярності роботи, стійкості складу групи учнів.

Індивідуальні форми роботи проводяться з окремими учнями, які готують повідомлення чи доповідь та виступають з ними. Як індивідуальну форму позакласної роботи з іноземної мови також можна розглядати учнівські конференції та написання наукових робіт. Також останнім часом як індивідуальний засіб навчання часто використовується метод проекту. Метод проекту – це сукупність форм та засобів, які дозволяють учню бути незалежним у плануванні, здійсненні та аналізі своєї діяльності [14, с. 18]. Індивідуальна робота проводиться як постійно, так і епізодично.

Групові форми позакласних заходів мають чітку організацію та приблизно постійний склад учасників, об'єднаних спільними інтересами. Групові форми роботи представляють різноманітні гуртки: мистецькі, драматичні, перекладацькі і т.д. Якщо порівняти гуртки з іншими формами позакласної діяльності, ми можемо виділити відмінні риси: взаємність пізнавальних інтересів учнів, їх позитивне ставлення до вивчення цього предмету, цікавість тощо [19, с. 34]. Членами гуртка можуть бути не тільки успішні учні, але й будь-який учень, який виявив бажання навчатися у цьому гуртку. Досвід предметних гуртків показує, що учні із середньою успішністю, активно працюючи в гуртку, значно вдосконалюють свої знання з цього предмету.

Ще одним з різновидів групових форм роботи є факультативні заняття з іноземної мови. Зміст факультативів забезпечує поглиблене вивчення певних

тем обов'язкових курсів. Факультативні заняття з іноземної мови можна розділити на теоретичні, практичні та комбіновані факультативні заняття залежно від дидактичних цілей [20, с. 132]. Групи, як правило, комплектуються учнями одного або декількох класів. Якщо факультатив не пов'язаний із обов'язковими заняттями, то групи можуть складатися зі учнів різних класів.

Наступною групою формою позакласних занять іноземною мовою є екскурсія. Навчальна екскурсія – це навчальне заняття, на виробництві, на природі, у музеї з метою спостереження та вивчення учнями різних предметів і явищ дійсності. Екскурсія – це самостійна форма навчання, важливий компонент у системі навчальної роботи, тим самим сприяє всебічному розвитку особистості учня. За змістом навчальні екскурсії поділяють на тематичні та комплексні. Тематичні екскурсії проводяться, як правило, при вивченні однієї або декількох суміжних тем одного навчального предмету. Комплексні екскурсії висвітлюють взаємопов'язані теми двох або більше предметів [22, с. 32].

Масові форми позакласних занять не мають чіткої структури. Під ними розуміються такі події, як: концерти художньої самодіяльності, фестивалі, змагання, карнавали, тематичні вечори тощо. Ці заходи проводяться періодично. За смисловою значущістю занять можна виділити наступні форми позакласної роботи з іноземної мови: змагальні; засоби масової інформації; культурно-масові; політико-масові [7, с. 59].

Актуальним та ефективним серед масових форм позакласних занять з іноземної мови є тиждень іноземної мови. Ця форма має масовий характер, оскільки передбачає участь великої кількості учнів, а за своєю структурою вона є складною, оскільки включає сукупність різних за змістом та формою подій, що відбуваються протягом певного періоду часу і спрямовані на реалізацію завдань інтегрованого підходу до навчання учнів. Тиждень іноземної мови необхідний для розвитку та підтримки інтересу до вивчення іноземних мов. Крім того, проведення тижня іноземних мов дає учням

можливість застосувати свої знання на практиці незалежно від їх рівня, а тому повірити у свої можливості при вивченні іноземної мови.

Тож позакласна робота з іноземної мови має велике значення у навчанні учнів. Ця робота поглиблює знання іноземної мови, а також допомагає розширити кругозір учнів, розвиток їх творчих здібностей, естетичного смаку. Усе це, з часом, підвищує мотивацію до вивчення мови та культури іншої країни.

2.2 Предметні гуртки як групова форма позакласної роботи з іноземної мови

У школі величезне значення у вихованні майбутнього фахівця, розширення його кругозору, у виявленні та розвитку його творчого потенціалу відіграє існування предметних гуртків.

Найпоширенішими гуртками в школі є такі [23, с. 464]:

- гурток розмовної мови;
- гурток кіноманів;
- хоровий гурток або гурток любителів пісні;
- драматичний гурток;
- гурток любителів поезії
- ляльковий театр та інші.

Кожен із перерахованих вище типів гуртків має свою мету. При організації гуртка необхідно враховувати такі моменти [23, с. 464]:

- Заняття в гуртку повинні бути виключно добровільними.
- Кожен гурток ставить перед собою конкретні цілі та завдання.
- Організація роботи будь-якого гуртка повинна бути чіткою.
- Вчитель, який керує роботою гуртка, продумує план роботи з урахуванням віку учнів та мети їх роботи в гуртку.

- Предмет повинен бути актуальним і відповідати потребам учнів.
- Тривалість кожного уроку в середньому становить близько години.
- Результати дослідження всієї групи повинні бути відображені у настінній газеті.

Завдання гуртків – поглибити знання школярів, розвинути їх здібності, задовольнити творчі інтереси та схильності, організувати дозвілля та відпочинок.

Розглянемо детальніше деякі гуртки.

Гурток любителів пісень чи хоровий гурток об'єднує учнів, які люблять співати. Робота у такому гуртку особливо успішна, якщо її веде вчитель англійської мови разом з вчителем музики. Програма гуртка може бути різноманітною, складатися з різних пісень, вибір яких лягає не тільки на вчителів, а й на самих учнів. Заняття слід проводити регулярно. Велика увага приділяється фонетичній стороні пісень. Результати таких гуртків стають пісенні вечори та фестивалі. Практика роботи з учнями показала, що музика та спів надають неоціненну допомогу у вивченні англійської мови. Пісні – це засіб кращого засвоєння та розширення лексичного запасу, оскільки вони включають нові слова та вирази [3, с. 37]. Навчання та виконання коротких, простих мелодійних пісень із частими повторами допомагає закріпити правильну артикуляцію та вимову звуків, правила наголосу, особливо ритму. Граматичні конструкції краще засвоюються та активізуються в піснях.

Крім того, пісні сприяють згуртуванню колективу гуртка, більш повно розкривають творчі здібності кожного, підвищуючи емоційний тон і підтримуючи інтерес до вивчення англійської мови.

Гурток розмовної мови – один із найпопулярніших. На даних гуртках відбувається формування комунікативної компетенції учнів. Зазвичай викладач підбирає актуальну тему для розмови, яка безпосередньо повинна бути пов'язана з темами, які учні вивчають на уроках іноземної мови. Зауважимо, що при навчанні говорінню приблизно два десятиліття тому,

акцент робився на навчання монологічного мовлення. Ця методика мала і політичне забарвлення, оскільки контакти громадян нашої країни з представниками зарубіжних країн в той час були досить обмежені і строго регламентовані. На сьогоднішній день мова йде про підготовку учнів до діалогічного мовлення, де навички діалогічного і монологічного спілкування важливі, але перевага в сторону діалогічного мовлення набагато сильніша. Це пояснюється вимогами максимального наближення до реального спілкування і створення природного середовища для учнів, яке в більшості своїй або діалогічне, або полілогічне [13, с. 35].

Для обговорення можна запропонувати такі питання:

How do you usually spend your free time?

What is your favourite film? Describe it.

Do you prefer active or passive rest and why?

Саме вміння говорити англійською мовою і отримує свій розвиток на гуртках, де учнями обговорюються різні теми. На заняттях гуртка учні слухають один одного, вступають в дискусії, а також виправляють недоліки і помилки.

Гурток любителів поезії об'єднує любителів поезії. Учні запам'ятовують та декламують вірші. Для початкового етапу це можуть бути невеличкі комічні вірші, на середньому та старшому етапах – приклади ліричної, сатиричної поезії. Велике місце займає робота над правильною вимовою, чіткою дикцією. Також учні беруть участь у позакласних та районних змаганнях «Найкращий читач».

Під час вивчення англійської мови в школі звернення до театру як форми активної позакласної роботи стає все частішим явищем. Робота над виставою займає в середньому 1-2 місяці. Підбираючи дітей на ролі, потрібно керуватися, в першу чергу, бажанням дітей, а також індивідуальними даними. На головну роль зазвичай вибирають школярів, які найкраще володіють мовою. Запрошення на виконання ролі учнів із середнім рівнем володіння іноземної мови – це стимул для вивчення англійської мови: вони, як правило,

більше читають, говорять, збільшується їхній словниковий запас, поліпшується вимова. Робота над роллю є найбільш кропіткою частиною і вона проводиться індивідуально з кожним учасником вистави. Після цього починаються репетиції на сцені. Для виступу учні разом з вчителями готують костюми, декорації та музичний супровід.

Останнім часом з'явилася така форма роботи зі школярами, як наукове лінгвістичне товариство, що є одним із видів позакласної гурткової роботи. Тематика наукових лінгвістичних доповідей різноманітна, наприклад, "*The British Language*", "*The History of British Flag*" тощо. Зауважимо, що такі гуртки проводяться для учнів старших класів, адже готуючи доповідь вони вивчають не лише адаптовану літературу англійською мовою, а й знаходять автентичні матеріали, вивчають їх. Отже, активна участь старшокласників у позакласних заходах, а саме наукових лінгвістичних гуртках сприяє їх адаптації до умов університетської освіти та прищеплює навички проведення досліджень.

Основні форми та види позакласної роботи з англійської мови в школі можуть змінюватися та розширюватися завдяки включенню нових типів, визначених конкретними умовами та новими враженнями, що виникають при зануренні у живу реальність.

Нами був розроблений план-конспект позакласного заняття для гуртка (Додаток А).

2.3 Учніські конференції як форма позакласної роботи з іноземної мови

Зазначимо, що учнівські конференції мають на меті формування в учнів навичок і вмінь пошуку, відбору та аналізу інформації по конкретній тематиці іноземною і українською мовами, компресії тексту для підготовки усного публічного повідомлення і презентації його з мультимедійною підтримкою [27]. Також фахівці відзначають, що конференція може виконувати функцію

ранньої іншомовної професіоналізації учнів, здатна інтегрувати в собі завдання проблемного, творчого і дослідницького характеру, сприяє моделюванню професійної діяльності, розвиває діалогічне мислення, організаційні здібності, вміння використовувати сучасні інформаційні технології як для добування інформації, так і для презентації та підведення підсумків [24, с. 81].

Важливими складовими успішної участі у конференції є самостійний і обдуманий вибір теми виступу, усвідомлене освоєння нових знань, відбір необхідної інформації, прояв творчого потенціалу.

Зауважимо, що конференції можуть бути різних типів: проблемними, тематичними та проводяться, наприклад, за такими темами “*Environmental Problems*”, “*My House Is My Fortress*”, “*My Future Profession*”. Конференції з іноземних мов проводяться відповідно до заданих ситуацій у формі рольової гри

Конференції вимагають тривалої підготовки і активної участі всіх учнів. Вчитель вибирає кількох учнів з високим рівнем володіння мовою, які допомагають йому скласти план конференції, визначити питання для обговорення. Учні готують уроки, презентації, соціальну рекламу, плакати, фотосесії, роблять плакат з повідомленням про тему конференції, місце і час її проведення. Учитель допомагає учням скласти детальний план своїх виступів, виділити основні положення висловлювань, зробити короткі висновки. Під час підготовки конференції окремі завдання розподіляються і виконуються учнями [11, с. 65].

Урок-конференція близька до створення уроку прес-конференції. Він проводиться у формі рольової гри.

Варіанти прес-конференцій можуть бути різними, наприклад, приймати форму зустрічей:

- з людьми різних професій;
- з мандрівниками;
- з персонажами з літературних творів, фільмів, мультфільмів;

- з історичними персонажами;
- зірки шоу-бізнесу.

При підготовці до прес-конференції учні вибирають ролі, складають резюме учасників конференції, тренуються відповідати на можливі запитання, готують костюми та реквізит.

Учасникам конференції дають мовне завдання, а ролі учнів визначають їхню мовну поведінку. Ведучий конференції називає тему, мету прес-конференції, повідомляє, хто її організував, представляє учасників, представників засобів масової інформації, знайомить їх один з одним, направляє прес-конференцію, коментує заяви, дякує за виступи. Це створює природну атмосферу в класі.

Під час уроку-прес-конференції учнів навчають монологічного мовлення, вміти ставити проблемні питання дискусійного характеру, аргументовано відповідати на питання.

Для уроків-конференцій теми слід вибирати дуже ретельно. Вони повинні бути дискусійними, звучати різко, проблемно, тому що мета обговорення – формування громадської думки з обговорюваного питання.

Предметом обговорення в ході дебатів може бути життя молоді в Україні та Великобританії, наука, література, мистецтво, спорт, музика та багато іншого.

Тож, зазначимо, що учнівські конференції вносять неоціненний вклад в процес активізації пізнавальної творчої роботи учнів у сфері їх майбутньої професійної діяльності, сприяють подальшому розвитку загальнокультурних і загальних компетенцій, формують позитивну тенденцію до вивчення іноземної мови.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі була здійснена систематизація та аналіз теоретичного і практичного досвіду використання позакласної роботи з іноземних мов у школі.

Було визначено, що основна мета позакласних занять – ввести зміни до навчального плану, щоб учні мали можливість неофіційно, поза аудиторією, користуватися та ділитися вміннями, які вони отримали під час заняття, у процесі спілкування з іншими учасниками навчально-виховного процесу. Позакласна робота з англійської мови за своїм змістом та метою допомагає вирішувати різні проблеми. Її слід проводити в різних формах з урахуванням віку учнів. Зміст позакласних заходів повинен розвивати інтерес до оволодіння англійською мовою, формувати позитивні мотиви до навчально-пізнавальної діяльності учнів, стимулювати самостійну роботу, знайомити їх із соціально-економічним та культурним життям народів світу, і мати виховний вплив на учнів.

Були розглянуті принципи позакласної діяльності: принцип науки та зв'язок теорії з практикою; принцип добровільності та масовості у позакласних заходах; принцип захоплення позакласними заходами; принцип зв'язку позакласних занять із заняттями англійської мови; принцип єдності навчання, виховання та розвитку; принцип розвитку ініціативи учнів; принцип послідовності у позакласних заходах; принцип новизни у проведенні позакласної діяльності (новизна змісту матеріалу, новизна форм роботи, новизна видів роботи, новизна методів роботи і т.д.).

Позакласна робота з будь-якого предмету переслідує дві основні цілі: по-перше, учню корисно проводити час, розвиваючи свою особистість, по-друге, стимулювання інтересу та підтримка високої мотивації до вивчення предмета. Для досягнення практичної мети необхідно активізувати знання, вміння та навички, здобуті учнями в процесі позакласної роботи з англійської мови. Для освітніх цілей необхідно розширити кругозір учнів, надаючи їм

інформацію регіонального географічного характеру. Реалізація навчальної мети при підготовці та проведенні позакласних заходів полягає у створенні можливостей для прояву творчих здібностей, а також у формуванні морально-ціннісних установок особистості.

Були проаналізовані форми роботи у позакласній роботі з іноземної мови: індивідуальна, групова, масова.

Крім того, були проаналізовані предметні гуртки та учнівські конференції, як основні форми позакласної роботи у школі. Предметні гуртки та учнівські конференції вносять неоціненний вклад в процес активізації пізнавальної творчої роботи учнів у сфері їх майбутньої професійної діяльності, сприяють подальшому розвитку загальнокультурних і загальних компетенцій, формують позитивну тенденцію до вивчення іноземної мови.

Я, Купавка Ілона Олександрівна, своїм підписом засвідчую, що моя курсова робота «Організація позакласної та позашкільної роботи з іноземних мов» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех П.О. Концепція викладання іноземних мов в Україні /П.О. Бех, Л.В. Биркун// Іноземні мови. – Київ,1996. – № 2. – С. 3–8.
2. Белова Л.О. Проблеми та завдання розвитку виховної системи ВНЗ / Л.О. Белова // Мультиверсум. Філософський альманах. – Київ, 2005. – № 46. – С. 34-41.
3. Близнюк О.І. Ігри у навчанні іноземних мов: Посібник для вчителів./О. І. Близнюк, Л. С. Панова// – Київ: Освіта, 1997. – 64 с.
4. Бондаренко З.П. Особливості виховної роботи зі студентами / З.П. Бондаренко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 14, кн. 2. – С. 448-451.
5. Волкова Н.П. Організаційні форми виховної роботи: позакласна виховна робота; колективні творчі справи; колективне планування виховної роботи; позашкільні заклади в системі освіти і виховання / Н.П. Волкова // Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – Київ, 2001. – 194 с.
6. Добра О.Й. Роль позакласної роботи у здійсненні комунікативних цілей оволодіння англійською мовою / О.Й. Добра // Іноземні мови. – 2008. – №2. – С. 12–13.
7. Дурманенко О.Л. Виховна робота в університеті як чинник становлення особистості майбутнього фахівця / О.Л. Дурманенко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 8. – С. 59-62.
8. Єрмоленко Л.П. Комунікативна компетенція засобами позакласної роботи з англійської мови / Л.П. Єрмоленко. – Харків : «Основа», 2011. – 80 с.
9. Іванова І.В. Extracurricular activities in the process of foreign language education of future primary school teachers / І.В. Іванова // Вісник психології і педагогіки. –2014. –С. 1–2.

10. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Колектив авторів під керів. С.Ю. Ніколаєвої. – Київ: Ленвіт, 2002. – 328 с.
11. Нікітенко В.А. Сучані технології проведення позакласної роботи з англійської мови [Електронний ресурс] /В А. Нікітенко. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua/>
12. Соколова І.В. Характеристика системи виховної роботи у сучасному вищому закладі освіти / І.В. Соколова // Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект : монографія / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Київ, 1999. – С. 299-331.
13. Співаковська-Ванденберг Є.О. Використання комп'ютерних технологій у розвитку молодших школярів / Є.О. Співаковська-Ванденберг // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – №7 – С.35–40.
14. Стах С.А. Проектна діяльність у класній та позакласній роботі з англійської мови як один із засобів виховання особистості / С.А. Стах // Рідна школа. – Київ : Видавниче підприємство «Деміур». – 2005. – С. 18–20.
15. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М.М. Фіцула. – Київ : Академвидав, 2006. – 352 с.
16. Якса Н.В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. / Н.В. Якса. – Київ : Знання, 2007. – 358
17. Cunha F. Formulating, Identifying and Estimating the Technology of Cognitive and Noncognitive Skill Formation, *Journal of Human Resources.*/ F. Cunha, J. Heckman // Board of Regents of the University of Wisconsin System – Vol. 43– No. 4– 2008. – P.739-782.
18. Davalos D. The effects of extracurricular activity. / D.Davalos, E. Chavez, R. Guardiola // Colorado State Univ Libraries –Hispanic Journal. – 2012. – 78 p.
19. Diana L. Fried-Booth Project Work / Diana L. Fried-Booth // – Oxford : Oxford University Press, 2007. – 89 p.

20. Fredricks J.A. Extracurricular involvement and adolescent adjustment: Impact of duration, number of activities, and breadth of participation. / J.A. Fredricks, J.S. Eccles // University of California, Irvine–Applied Developmental Science, 2006, – P. 132–146.

21. Issayeva I. Scientific Basis of the Organization of Extracurricular Activities of Future Teachers (Educational Aspect) /I. Issayeva// 3rd World Conference on Psychology and Sociology, WCPS– ScienceDirect. –2015. –C. 321–326.

22. Jordan W. How students invest their time out of school: Effects on school engagement, perceptions of life chances, and achievement. / W. Jordan, S. Nettles. – Baltimore: Center for Research on the Education of Students Placed At Risk. – 2011. – 85 p.

23. Marsh H.W. Extracurricular school activities: The good, the bad, and the non-linear./ H.W. Marsh, S. Kleitman // Harvard Educational Review – Harvard Education Publishing Group, 2002. –P.464–514.

24. McNeal R. Extracurricular activities. / R. McNeal // The Journal of Educational Research – Sociology of Education. – Connecticut, 2012. – 96 p.

25. Tumanov A. Extra-Curricular Activities in Second Language Teaching in a University Setting / A. Tumanov//Canadian Modern Language Review – Canada, 2011. – 115 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

26. Lexico.com: English Dictionary, Thesaurus, & Grammar Help [Electronic resource] – Access mode: <https://www.lexico.com/>

27. Oxford Learner's Dictionaries [Electronic resource] – Access mode: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

ДОДАТКИ

Додаток А

План конспект позакласного заняття для гуртка учнів 8-го класу

Lesson. My favourite music

Мета уроку:

Навчальна

- розвивати навички аудіювання;
- розвивати і удосконалювати навички зв'язного повідомлення;
- розвивати навички діалогічного мовлення на рівні діалогу;
- розвивати навички читання.

Розвивальна

- розвивати логічне мислення учнів, уміння висловлювати свої власні думки;
- розвивати в учнів швидку мовленнєву реакцію.

Виховна

- виховувати любов до прекрасного світу музики;
- виховувати почуття відповідальності за результати роботи.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Good morning pupils! How are you today?

II. Підготовка до сприйняття іншомовного мовлення

Aim

Warming – up

Today's our lesson will be devoted to music, the most mysterious art, the intellect embodied into beautiful sounds. By the way, do you this man?

(The portrait of F. Chopin)

No? And what about music? Do you know this music? Who is the composer?

(Pupils listen “A Chopin Waltz” <https://www.youtube.com/watch?v=whlxf0ovt84>)

No? So let’s revise one poem.

*(Pupils listen to the record of the poem “A Chopin Waltz”, then read the the poem.
One of the pupils recites the translation by V. Rylskiy)*

Chopin (Y. Evans)

A Chopin Waltz

Who hasn’t played one once?

And who not listened? Can there be lips

That never parted in a whimsical smile,

Or eye that not a spark lit for a moment

In half regret, half tenderly from love,

On hearing melodies a bit coquettish,

Or sad as twilight – close of golden day,

Or burning as a kiss that seems unending?

Шопена вальс... Ну хто не грав його?

І хто не слухав? На чиїх вустах

Не виникала усмішка примхлива,

Напівкоханя чи напівжурби

Від звуків тих кокетно – своєвільних,

Сумних, як вечір золотого дня,

Жагучих, як нескінченний цілунок?..

III. Основна частина уроку

Speaking

And I would like you to prove that we need music.

(Pupils in turn express their thoughts in one or two sentences using an imaginary microphone)

— Music is a vital for people as eating and drinking because it's our spiritual food.

— Music takes us into a wonderful world of imagination, encourages our creativity.

— Good music develops our artistic tastes, forms our best moral qualities. It helps people become better.

— We need music as it is a good means of relaxation. Listening to music gives my brain a break. Music can help me improve my mood and forget about everyday routine.

Now, be ready to answer the questions.

1. Are you indifferent to music or are you a great lover of music?
2. What kinds of music can you name?
3. What kinds of music are serious and require a special musical education?
4. Have you got enough musical education to understand chamber music?
5. What kinds of music are enjoyed by teenagers and young people?
6. What kinds of music are you crazy about?
7. Can you play any musical instrument? What musical instrument would you like to learn to play?

Reading Comprehension

Read the texts and try to guess the type of music.

Text 1

Some young people say it is difficult to understand this music. But try to listen to do it. It is played by big orchestra. You can hear it at concert halls, on TV and radio programs. If you listen to this music often enough and attentively, you will enjoy Mozart and Beethoven, Tchaikovsky and Shostakovich and other composes, performers usually don't sing or dance this music. *(Symphonic music)*

Text 2

This music is popular mostly with young people. It is performed by modern electronic instruments. There are hard and heavy – metals styles. We know a lot of musical groups which are popular in this country and abroad. Sometimes these groups organize international musicc festivals foe peace and friendship among all peoples of the world. *(Rock)*

Text 3

This music is popular among young and old, both in town and in the country, and lives on for centuries. Every nation has its own national music and dance ensembles and choirs. Ukrainian singers and dancers often go to other countries and give their performance there, that's why Ukrainian music and dancers are well – known abroad. (*Folk music*)

Text 4

This music was created in the United States by black Americans. It is a mixture of many different kinds of music. It is a combination of the music of West America, the work songs, the slave songs and religious music. Improvisation is an important part of this kind of music. Today people from all over the world play it. (*Jazz*)

Writing

Look at the following definitions and finish them:

1. a person who gives a solo is _____ (a soloist)
2. a person skilled in music or a composer of music is _____ (a musician)
3. a group of persons who play music together, usually a group of wind – instrument performers is _____ (a band)
4. a dramatic composition with music, in which the words are sung is _____ (an opera)
5. a person who composes music is _____ (a composer)

Pair Work

And now imagine that your desk mate is a great music lover. Last month she\he visited a concert of a famous singer. Ask him\her about the impressions. (Weaker pupils get cards with questions)

1. Where was the concert held?
2. Was it difficult to get the ticket? Why?
3. Who was the performer? Are you a great admirer of him?
4. Is she\he a pop – singer or an opera – singer?
5. Do you like his\her style of presentation?
6. What songs were performed?
7. Was the concert a great success with the public?

IV. Заключна частина урокуSummarizing